

**ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 1^{ΟΥ} ΕΤΟΥΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑ
«ΓΝΩΡΙΖΩ ΤΟΝ ΤΟΠΟ ΜΟΥ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ»**

**Χαρίκλεια Τερζητάνου
Υπεύθυνη Πολιτιστικών Θεμάτων Διεύθυνσης ΠΕ Αν. Θεσσαλονίκης**

Ο παρών απολογισμός προέκυψε από την επεξεργασία των ερωτηματολογίων, που συμπλήρωσαν με τη λήξη του σχολικού έτους 2013-2014 οι **115 από τους 195 συμμετέχοντες στο Δίκτυο εκπαιδευτικοί (58%)** :

- 1) Το 10,43 % των προγραμμάτων υλοποιήθηκε αποκλειστικά στην Ευέλικτη Ζώνη, το 13,04 % αποκλειστικά στην ώρα της Φιλαναγνωσίας και το υπόλοιπο 76,53 % διαθεματικά, με διάχυση σε περισσότερα από δύο μαθήματα.
- 2) Από το σύνολο των προγραμμάτων παρουσιάστηκε το 53,91% με τη λήξη του σχολικού έτους. (Η παρουσίαση ήταν προαιρετική.)
- 3) Βαθμός, στον οποίο πέτυχαν οι **στόχοι** του προγράμματος:

Καθόλου: 0 %
Λίγο: 0,87 %
Πολύ: 65,22 %
Πάρα πολύ: 32,17 %
Δεν απάντησε: 1,74 %

- 4) Βαθμός, στον οποίο εκδήλωσαν **ενδιαφέρον οι μαθητές** για το πρόγραμμα:

Καθόλου: 0 %
Λίγο: 0 %
Πολύ: 53,92 %
Πάρα πολύ: 43,48 %
Δεν απάντησε: 2,60 %

- 5) Απόψεις εκπαιδευτικών σχετικά με τη χρησιμότητα του **εκπαιδευτικού υλικού¹**, που επιμελήθηκα και το οποίο περιλάμβανε προτάσεις δραστηριοτήτων φιλαναγνωσίας, διαθεματικής επεξεργασίας των βιβλίων του Σάκη Σερέφα «Πωλούνται σκιές», «Μια τρύπα στο νερό» και «Ένας δεινόσαυρος στο μπαλκόνι μου», δημιουργικής γραφής, τοπικής ιστορίας, δημιουργίας φωτοϊστοριών και κόμικς, προσέγγισης έργων τέχνης και φωτογραφιών:

---

¹Ευχαριστώ θερμά το Σχολικό Σύμβουλο ΠΕ Ν. Πέλλας, Σταύρο Γρόσδο και τον εκπαιδευτικό – συγγραφέα, Παναγιώτη Γούτα, για την παροχή πολύτιμου βοηθητικού υλικού.

Αρνητικές (5,22 %):

- Μικρή χρησιμότητα.
- Το εκπαιδευτικό υλικό σε ηλεκτρονική μορφή δε συνέβαλλε καθοριστικά στην υλοποίηση του προγράμματος.
- Δεν παρέλαβα.
- Δεν το χρησιμοποίησα.
- Χρησιμοποιήθηκε ελάχιστα, διότι το πρόγραμμα προσαρμόστηκε στα ενδιαφέροντα και τις ικανότητες των μαθητών.

Θετικές (94,78 %):

- Βοηθητικό για την κατανόηση του τρόπου εργασίας για την επίτευξη των στόχων του Δικτύου.
- Ενδιαφέρον, εύχρηστο και κατατοπιστικό.
- Ικανοποιητικό.
- Απόλυτα χρήσιμο, καθώς παρείχε θεωρητικές πληροφορίες και πολλές προτάσεις δημιουργικών δραστηριοτήτων φιλιαναγνωσίας.
- Ένα υποστηρικτικό εργαλείο - όχημα για την ώρα της φιλιαναγνωσίας.
- Πολύτιμη βοήθεια με πολλές ιδέες και πρακτικές για την οργάνωση και υλοποίηση του προγράμματος.
- Πολύ ωραίες προτάσεις για αξιοποίηση στην τάξη.
- Κατάλληλο για τα παιδιά του δημοτικού σχολείου.
- Εύστοχες και εύκολες διαθεματικές δραστηριότητες προσέγγισης των βιβλίων.
- Εποπτικοποίησε ό,τι δεν είδαν ζωντανά τα παιδιά.
- Λειτουργήσε ως προβληματισμός και αφορμή για την παραγωγή νέων ιδεών.
- Σημαντική βοήθεια στην παραγωγή του θεατρικού κειμένου και στην αισθητική του έκφραση.
- Οικονομία χρόνου και κόπου.
- Προάγει τη δημιουργική φαντασία και ενθαρρύνει την ομαδοσυνεργατική μάθηση. Με αυτό τον τρόπο, προσεγγίζει προηγούμενες εμπειρίες και γνώσεις, οι οποίες αξιοποιήθηκαν κατάλληλα.
- Άριστο.

6) Απόψεις εκπαιδευτικών σχετικά με τη χρησιμότητα των **επιμορφωτικών συναντήσεων**, που συμμετείχαν οι εκπαιδευτικοί, οι οποίες ήταν διάρκειας 8 διδακτικών ωρών και αφορούσαν σε δράσεις φιλιαναγνωσίας, γνωριμία με συγγραφείς της Κ. Μακεδονίας και ανατροφοδότησης μέσω απολογιστικής συζήτησης.

Συμμετείχαν 98 από τους 115 εκπαιδευτικούς, που απέστειλαν ερωτηματολόγια.

Αρνητικές (9,56 %):

- Απαιτούνταν περισσότερες.
- Μη έγκαιρη ενημέρωση για την 1^η και την 3^η συνάντηση.

- Η 2^η συνάντηση ήταν πολύ θεωρητική, και μη εποικοδομητική. Δεν ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες.
- Εκτός από την πρώτη συνάντηση, οι άλλες δεν πρόσφεραν κάτι ουσιαστικό.
- Έλειπε η ουσία για τους εκπαιδευτικούς. Έπρεπε να ήταν πιο συγκεκριμένες ως προς τις προτάσεις και τα σχέδια δράσης.

Θετικές (90,44 %):

- Απαραίτητες, εποικοδομητικές, ενημερωτικές και πολύ ενδιαφέρουσες.
- Εμπλουτισμός ιδεών.
- Συνέβαλλαν στην επίλυση αποριών, σχετικών με την υλοποίηση του Δικτύου.
- Συντέλεσαν στην καλύτερη οργάνωση της εργασίας, στην οριοθέτηση του υλικού και των στόχων.
- Ανατροφοδότηση, ανταλλαγή ιδεών μεταξύ των συναδέλφων και εμψυχωτών.
- Πολύτιμη βοήθεια για οργάνωση και εμπλουτισμό του προγράμματος.
- Πολύ θετική η γνωριμία με τους συγγραφείς.
- Σημαντική συμβολή στην αισθητική έκφραση των μαθητών.

7) Οφέλη που αποκόμισαν οι **εκπαιδευτικοί** από την υλοποίηση του προγράμματος:

- Αναγνώριση της λογοτεχνίας, της μουσικής, της φωτογραφίας και των έργων τέχνης, ως εκπαιδευτικών εργαλείων δημιουργικής προσέγγισης του χωροταξικού και πληθυσμιακού περιβάλλοντος της πόλης.
- Αναγνώριση της λογοτεχνίας ως μέσο διεύρυνσης των οριζόντων, ξεκούρασης και ψυχαγωγίας χωρίς τοπικούς ή χρονικούς περιορισμούς.
- Αυτοπεποίθηση για ικανότητα προώθησης και ενίσχυσης της φιλαναγνωσίας.
- Υιοθέτηση νέας οπτικής για τη διδασκαλία της λογοτεχνίας και της τοπικής ιστορίας.
- Απόλαυση ανάγνωσης, βίωση ευχάριστων νέων εμπειριών.
- Χαρά και συγκίνηση για βίωση συναισθημάτων μαζί με τους μαθητές.
- Ικανοποίηση από τη δημιουργική εργασία.
- Χαρούμενη ατμόσφαιρα και θετικό κλίμα τάξης.
- Λειτουργία της τάξης σε ένα πιο ελεύθερο μαθησιακό πλαίσιο, απαλλαγμένο από αυστηρές αξιολογικές διαδικασίες και υποχρεωτικής μελέτης.
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων συντονισμού και συνεργασίας.
- Ανάπτυξη ενσυναίσθησης και αυτογνωσίας.
- Γνωριμία με σημαντικούς συγγραφείς της πόλης.
- Επέκταση γνώσεων για την πόλη.
- Συνεργασία με άλλους συναδέλφους.

8) Οφέλη που αποκόμισαν οι **μαθητές** από την υλοποίηση του προγράμματος :

- Καλλιέργεια αισθητικής-αναγνωστικής απόλαυσης.
- Εδραίωση φιλικής σχέσης με το βιβλίο.
- Ανάπτυξη συνεργατικών και επικοινωνιακών ικανοτήτων - βελτίωση διαπροσωπικών σχέσεων.

- Κοινωνικοποίηση.
- Εμπλουτισμός φαντασίας.
- Ανάπτυξη ενσυναίσθησης και αυτογνωσίας.
- Όξυνση δημιουργικής και κριτικής σκέψης - Κριτική εγγραμματοσύνη.
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων επιχειρηματολογίας.
- Βελτίωση αισθητικής και γλωσσικής έκφρασης.
- Καλλιέργεια κατανόησης και παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου.
- Εμπλουτισμός λεξιλογίου.
- Βελτίωση της αναγνωστικής ευχέρειας.
- Καλλιέργεια δεξιότητας αναδιήγησης ιστοριών.
- Εξοικείωση με τεχνικές αφήγησης.
- Παραγόμενα δημιουργικής γραφής.
- Δημιουργία δανειστικής βιβλιοθήκης στην τάξη.
- Απόκτηση νέων γνώσεων και εμπειριών.
- Γνωριμία με συγγραφείς της πόλης.
- Δημιουργική και εποικοδομητική προσέγγιση βιβλίων συγγραφέων παιδικής λογοτεχνίας.
- Γνωριμία με τα μνημεία, την ιστορία και τον πολιτισμό της πόλης μέσα από τη λογοτεχνία.
- Απόκτηση διαφορετικής οπτικής για τον τόπο τους.
- Σύνδεση παρελθόντος και παρόντος, συνειδητοποίηση των αλλαγών στο χρόνο και προβληματισμός για το μέλλον.
- Λογοτεχνικός, αστείος και πρωτότυπος τρόπος προσέγγισης της τοπικής ιστορίας.
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων παρουσίασης ενός έργου.
- Αναγνώριση της λογοτεχνίας ως μέσο διεύρυνσης των οριζόντων, ξεκούρασης και ψυχαγωγίας χωρίς τοπικούς ή χρονικούς περιορισμούς.
- Εμπλουτισμός πηγών έμπνευσης και ερεθισμάτων.
- Ανάπτυξης περιέργειας και ερευνητικής διάθεσης.
- Ο αυθορμητισμός, η αυτενέργεια και η ομαδική εργασία για την από κοινού διαμόρφωση των πλαισίων δράσης.
- Ενθουσιασμός για τη μάθηση.
- Ενεργοποίηση της συμμετοχής των μαθητών στην ομάδα.
- Ενδυνάμωση θετικών συναισθημάτων (αυτεπάρκεια, αυτοπεποίθηση) με αποτέλεσμα την μεγαλύτερη ενεργητική συμμετοχή στην τάξη.
- Ανάπτυξη συναισθηματικής νοημοσύνης στους μαθητές.
- Αναγνώριση της αξίας της προσπάθειας.
- Χαρούμενη ατμόσφαιρα, ευχάριστο και συνεργατικό κλίμα τάξης, θετική σχολική κουλτούρα.
- Μετατροπή της σχολικής αίθουσας σε κοινότητα ανάγνωσης.
- Η χαρά της δημιουργίας.

9) **Δυσκολίες** που αντιμετώπισαν οι εκπαιδευτικοί στη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος:

- Καμία (48,69%)
- Πίεση χρόνου, λόγω μονώρου μαθήματος της φιλιαναγνωσίας, απαιτητικού Αναλυτικού Προγράμματος και ταυτόχρονης υλοποίησης άλλων προγραμμάτων (26,09%)

- Έλλειψη πόρων για μετακινήσεις και αγορά βιβλίων/υλικών (20,86%).
- Μη δυνατότητα πραγματοποίησης επισκέψεων των συγγραφέων στα σχολεία (17,39%).
- Αδυναμία υλοποίησης εκπαιδευτικού προγράμματος από το ΚΘΒΕ στην τάξη.
- Αδυναμία ανεύρεσης συγγραφέων και λογοτεχνικών κειμένων σχετικών με άλλους τόπους εκτός της Θεσσαλονίκης.
- Η έλλειψη πρότερης ενασχόλησης των μαθητών με τη φιλιαναγνωσία.
- Προβλήματα συντονισμού ομάδων εργασίας.
- Η πραγματοποίηση των επιμορφωτικών συναντήσεων εκτός εργασιακού ωραρίου.
- Μη πραγματοποίηση επιμορφωτικών συναντήσεων εκτός Θεσσαλονίκης.
- Η μη αναφορά του περιεχομένου των προτεινόμενων βιβλίων στην πόλη της Θεσσαλονίκης, με αποτέλεσμα την αδυναμία των μαθητών να γνωρίσουν την πόλη τους μέσα από τη λογοτεχνία. – **Ο σκοπός του 1^{ου} έτους ήταν να κατανοήσουν εκπαιδευτικοί και μαθητές ότι στην τοπική ιστορία συγκαταλέγεται και η μελέτη της συγγραφικής δράσης ενός τόπου. Τα κείμενα για την πόλη αφορούν το 2^ο έτος. Ως εκ τούτου η δυσκολία αυτή κρίνεται άτοπη.**

(Εκτός από τις τρεις πρώτες προαναφερθείσες δυσκολίες, οι υπόλοιπες κυμαίνονται σε ένα ποσοστό από 1-3%.)

10) Παρατηρήσεις-Προτάσεις:

- Συνέχιση του Περιφερειακού Δικτύου Φιλιαναγνωσίας και μετά τη διετία με διάφορα θέματα όπως περιβάλλον, διαφορετικότητα, οικογένεια, αγωγή υγείας κλπ, έτσι ώστε να δημιουργηθεί μια πολυθεματική βιβλιοθήκη δράσεων φιλιαναγνωσίας.
- Συν-γραφή μιας ιστορίας σε συνέχειες από τους ίδιους τους μαθητές, συνεχίζοντας το βιβλίο του συγγραφέα και με ταξίδι της ιστορίας από σχολείο σε σχολείο.
- Το 2^ο έτος συνεργασίας να είναι πιο έντονο, να υπάρχει ανταλλαγή απόψεων και υλικού και συχνότερη επικοινωνία.
- Ανάγκη η χρηματοδότηση του προγράμματος.
- Θα ήταν χρήσιμο και εποικοδομητικό, αν θα μπορούσαν τα παιδιά να απολαύσουν μια «διαζώσης» επαφή με το συγγραφέα για να ανταλλάξουν απόψεις και να πραγματοποιήσουν μια δράση μαζί του. Περισσότερες δημιουργικές αναγνώσεις από τους ίδιους τους συγγραφείς στην ομάδα ανάγνωσης των σχολείων.
- Καθιέρωση τοπικών συναντήσεων.
- Η ύλη των μαθημάτων θα πρέπει να περιοριστεί ουσιαστικά, για να μη δρα ανασταλτικά στην αυτενέργεια δασκάλων και μαθητών/τριών.
- Περισσότερη οργάνωση ως προς τις συναντήσεις.
- Να προστεθούν επιπλέον ώρες φιλιαναγνωσίας, ιδιαίτερα στις μεγάλες τάξεις που ο χρόνος είναι περιορισμένος και υπάρχει και η πίεση των άλλων μαθημάτων.
- Οι επιμορφωτικές-ενημερωτικές συναντήσεις να γίνονται κατά τη διάρκεια του εργασιακού χρόνου, ώστε να υπάρχει η δυνατότητα παρακολούθησής τους.
- Να υπάρχουν κάποιοι διαγωνισμοί παραγωγής γραπτού λόγου και εικονογράφησης σε επίπεδο Διεύθυνσης ή Περιφέρειας.